

Kristiansand 26.11.2020

Agder fylkeskommunes innspill til ny nasjonal handlingsplan for bærekraftsmålene

Agder fylkeskommune ønsker en ny nasjonal handlingsplan for bærekraftsmålene velkommen. Regionplan Agder 2030s hovedmål er å utvikle Agder til en miljømessig, sosialt og økonomisk bærekraftig region i 2030 – et attraktivt lavutslippssamfunn med gode levekår. Vi ser på bærekraftsmålene som et viktig verktøy for å nå disse målene.

Agder fylkeskommune mener det må gjøres et arbeid med å tilpasse bærekraftsmålene norske forhold. Det er flere av delmålene i bærekraftsmålene som ikke oppleves som direkte relevante for norske fylkeskommuner og kommuner. Bærekraftsmålene består av 169 delmål. Det bør gjøres en vurdering av om det er mulig å kutte ned på antall delmål, uten å miste respekten for helheten i bærekraftsmålene. For noen land vil for eksempel delmål 6.1 om å sørge for likeverdig tilgang til trygt drikkevann til en overkommelig pris for alle, nærmest virke som en uoverkommelig oppgave. I Norge er dette målet tilnærmet innfridd. Noen av delmålene vil kreve en stor innsats regionalt og lokalt for å oppnå, andre delmål har vi allerede god måloppnåelse på. Agder fylkeskommune mener at det bør gjøres en vurdering av prioriteringene og ressursbruken mellom målene og delmålene, ut fra en norsk eller nordisk kontekst.

Agder fylkeskommune mener det er behov for en koordinering og harmonisering av mål og indikatorer. Det er stor variasjon i hvor mye ressurser kommuner og fylkeskommuner legger ned i arbeidet med bærekraftsmålene, og det er også stor variasjon i hvordan fylkeskommuner og kommuner metodisk tilnærmer seg arbeidet med å implementere bærekraftsmålene regionalt og lokalt. Det er altså en tendens til at arbeidet med implementeringen av bærekraftsmålene utvikler seg i flere ulike retninger. Agder fylkeskommune mener det at det må utvikles en felles metodikk. Dette vil også gjøre det enklere å sammenlikne utviklingen på tvers av kommuner og fylkeskommuner.

Agder fylkeskommune mener også at det er viktig å støtte opp om Bærekraftsnettverket, som består av en rekke kommuner og fylkeskommuner. Nettverket kan ha en viktig rolle i å koordinere arbeidet med å følge opp bærekraftsmålene og utvikle gode velfungerende indikatorsystemer.

Agder fylkeskommune mener at det må jobbes mer med å integrere bærekraftsmålene i det vanlige planarbeidet, så det ikke oppleves som merarbeid som kommer på toppen av allerede eksisterende oppgaver. Det kan ligge en fare i at bærekraftsmålene tilpasses regionale og kommunale planer, og ikke omvendt. Ved en slik tilnærming kan helheten i bærekraftsmålene forsvinne, og det kan utvikle seg mer eller mindre tilfeldige

utvalgte mål og indikatorer. Det må gjøres sterkere grep for å ivareta helheten, og dette bør adresseres i handlingsplanen.

Agder fylkeskommune mener det er helt nødvendig at den nasjonale handlingsplanen hensyntar forskjellen i innbyggertall og tilgjengelige ressurser i landets kommuner. Fylkeskommuner og større byer har store fagmiljøer, og mer ressurser til å jobbe tverrfaglig med implementeringen av bærekraftsmålene. Det vil trolig også være helt nødvendig å sette av midler og ressurser til kompetanseheving i kommunene om hvordan man skal tilnærme seg arbeidet med bærekraftsmålene. Agder fylkeskommune anbefaler også å se på nye innovative løsninger for å styrke implementeringen av bærekraftsmålene lokalt. Et eksempel på dette er nasjonalt veikart for smarte og bærekraftige byer og lokalsamfunn, utarbeidet av DOGA, Nordic Edge og Smartbyene. Dette er et verktøy som hjelper kommuner og fylkeskommuner til å ta i bruk ny teknologi, innovative metoder, samarbeid og samskaping for å fremme utviklingen av mer bærekraftige, attraktive, produktive og tilpasningsdyktige byer og lokalsamfunn som setter innbyggerne i sentrum.

Agder fylkeskommune mener videre at det er helt nødvendig at ett departement får som hovedoppgave å koordinere og se helheten i arbeidet med å implementere bærekraftsmålene. Hvis det nasjonale nivået gjør bærekraftsarbeidet mer synlig i egne planer og budsjetter, så kan det bli lettere å se sammenhenger på tvers av forvaltningsnivåene, og se koblinger mellom ulike virkemidler og roller.

Agder fylkeskommune mener også at det må gjøres et arbeid for å synliggjøre relevansen og nytten av å ta i bruk bærekraftsmålene. Det ligger en fare i at diskusjonene om implementeringen av bærekraftsmålene ender opp i diskusjoner i plan og analyseavdelingene i fylkeskommuner og kommuner. Det er viktig at bærekraftsmålene faktisk bidrar til forandring, og at vi ikke bare ender opp med å måle utviklingen gjennom ulike indikatorer. Her er det avgjørende med innbyggerinvolvering. Fylkeskommuner og kommuner når ikke målene alene, og har ikke alle løsningene. De må vi finne sammen med innbyggere og samarbeidspartnere. I dette arbeidet er det spesielt viktig å sørge for gode medvirkningsarenaer for barn og unge. Dette kan gjøres vel å involvere allerede eksisterende strukturer for ungdomsmedvirkning i fylkeskommuner og kommuner. Barn og unge utgjør en ressurs for både lokale og nasjonale myndigheter i arbeidet for å skape bærekraftige løsninger for samfunnet vårt.

Nordlandsforskning har levert et godt grunnlag for videre arbeid med bærekraftsmålene i fylkeskommuner og kommuner med rapporten «Strekk i laget: En kartlegging av hvordan FNs bærekraftsmål implementeres i regional og kommunal planlegging. Agder fylkeskommune mener følgende anbefaling oppsummerer godt hva vi forventer av den nasjonale handlingsplanen:

«For det første anbefales det at det fra nasjonalt hold gjøres klart hva som er forventet av kommuner og fylkeskommuner når det gjelder implementeringen av bærekraftsmålene, ved å tydelig kommunisere utfordringsbildet, prioriteringer og ambisjonsnivået. Videre ser vi det som avgjørende at fylkeskommunene gjennom sine roller, som regional samfunnsutvikler, planmyndighet og planveileder, bidrar aktivt til at

bærekraftsmålene får en sentral rolle både i regional og kommunal planlegging, og at dette arbeidet også følges opp fra nasjonalt hold».

Agder fylkeskommune ønsker lykke til i arbeidet med å utarbeide en handlingsplan for bærekraftsmålene, og Agder fylkeskommune ønsker å være en konstruktiv samarbeidspartner i arbeidet videre med å implementere bærekraftsmålene nasjonalt, regionalt og lokalt.

Anita Henriksen
Fylkesdirektør, Regionplan 2030

Lars Holmer Hoven
Rådgiver